

ԿՈՒՍԱԿՉԱԿԱՆ

Ժողով Առնո Բարաջանյանի անվան հայֆիլիհարմոնիայի փոփ դառնալիքում

Հուլիսի 19-ին Առնո Բարաջանյանի անվան փոփ դառնալիքում տեղի է ունեցել Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության ժողով: Ժողովում փոփոխություններ կատարվեցին ՀՊԱԿ կանոնադրության մեջ, որի արդյունքում ձևավորվել է Հանրապետական վարչության կազմը՝ գլխավորությամբ Հրաչյա Կարապետյանի, Սեփակ Գեորգյանի և Հարություն Առաքելյանի:

Հայաստանի Թեմեյան մեակության միության վարչության նիստը

Ավագը է 1

Ուրբեմ Միզախանյանը ծնվել է 1959 թ. երեւանում: Ավարտել է թիվ 114 միջնակարգ դպրոցը և երեւանի Պետական համալսարանի ժամանակակից ֆակուլտետը: Պատմական գիտությունների թեկնածու է (1984 թ., դոցենտ 1986 թ.):

1980 թ. աշխատել է թիվ 17 տեխնիկական ուսումնարանում որպես ուսումնառատարական վարժիչ և փոփոխությունների ղեկավար:

1981 թ. գիտական վարժարանի գործընկերություն է վարում և Արմավրի անվան հայկական Պետական մանկավարժական համալսարանում: 1990 թ.-ից կուլտուրայի ֆակուլտետի ղեկավար է: Պատմա-կուլտուրային զբոսաշրջության մասնաճյուղի ղեկավար է: Պատմական հիմնադրամի կազմակերպիչ է: 1991 թ. սկզբում նա ընտրվել է ՀՊԱԿ հիմնադիր խորհրդի նախագահ, իսկ 1991 թ. դեկտեմբերին կուսակցության առաջին ժամանակակից ժողովում ՀՊԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ է: 1992 թ. ընտրվել է վարչության նախագահ և 1996 թ. հուլիսից՝ 1996 թ. հուլիսից մինչև 2003 թ. հուլիսից մինչև ՀՊԱԿ 3-րդ

ժամանակակից ժողովը (1997 թ.) ՀՊԱԿ 3-րդ դիվիզիոնի անդամ էր, ՀՊԱԿ 9-րդ ժամանակակից ժողովում (1999 թ. ապրիլ) կրկին ընտրվեց ՀՊԱԿ 3-րդ աստիճան: Երկու անգամ էլ հանդիսանում էր ՀՀ նախագահին առընթեր ֆալսեթային խորհրդի անդամ:

2001 թ. դեկտեմբերին կուսակցության 10-րդ ժամանակակից ժողովում ընտրվեց 2002 թ. հոկտեմբերին 11-րդ ժամանակակից ժողովում վերընտրվեց ՀՊԱԿ ասեմբլեի: Եվ այդ պահանջը վարեց մինչև 2003 թվականի հուլիսի 18-ը:

Ուրբեմ Միզախանյանը Հայաստանի Թեմեյան մեակության անդամ է, 1991 թվականից «Ազգ» օրաթերթի և «Պայազ» ամսագրի հիմնադիր խմբագրական խորհրդի անդամ, Թեմեյան կենտրոնի հիմնադիր խորհրդի անդամ: 2003 թվականի հուլիսի 21-ին Հայաստանի Թեմեյան մեակության միության վարչության նիստում միաձայն ընտրվեց ՀՊԱԿ նախագահի պաշտոնակատար:

Ուրբեմ Միզախանյանը մի քանի գիտական և հրատարակչական հոդվածների հեղինակ է, բազմիցս մասնակցել է միջազգային ֆալսեթային և գիտական խորհրդակցությունների: Ամուսնացած է, ունի 2 զավակ:

Մեակության եղբուք շարունակվում է

Ավագը է 1

Վաղի ուրբեմի արձանագրությունները վերաբերում են XIII-XIX դարերին, ունեն ժամանակակից մեծ արժեք ու կարևորություն: Սակայն դրանց ընդհանրապես, վերանայում են հրատարակման գործը աշխարհը են արել երկրամասի արձանագրությունները: Վիճաբան արձանագրություններն ու արձանագրության վավերագրերը վկայում են, որ վաղից, որը միաժամանակ մեծ հռչակ ունեցող ուխտաստեղի է եղել, դարձել են ընթացում զարգացող մտայնության արձանագրությունները: Վերջինը ձեռնարկել էր Աղա Մարգարիտ Վարժապետյանը և իրականացրել թիֆլիսյան ուսումնական կենտրոնի կողմից 1851 թվականին:

Գազա Սր. Մարգարիտ վանում վիճաբանության միջոցով:

Զինվորական խորհրդակցություն Մեակության կենտրոնում

ՄԱՅԻՍԻՆԿԵՐՆ, 21 ՀՈՒՆԻՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԼՂՀ ժամանակակից ժողովում քննարկում և քննարկում են Մեակության կենտրոնում կայացած զինվորական խորհրդակցությանը, որին ներկա էին ՀՀ ժամանակակից ժողովի նախագահ Մեծ Մարգարիտ Վարժապետյանը, զինվորական գազա Մարգարիտ Վարժապետյանը, բարձրաստիճան սպաներ: Այս անգամ են խորհրդակցության առաջնությունը հարցերից էին քննարկում տեղ գտած իրավախախտումների դեմ անհրաժեշտ միջոցառումների ձեռնարկում ու ընդհանուր կարգադրության ամրապնդումը:

Թիվ 16 ընտրատարածից ժամանակակից ընտրվեց Վլադիմիր Բաղդասարյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆԻԱ: Թիվ 16 ընտրատարածում ՀՀ ԱԺ մեծամասնական ընտրատարածի ընտրությունների երկ կայացած վերավճարվող ընտրություններում կրկին հաղթող է ճանաչվել ժամանակակից ժողովի նախագահ Վլադիմիր Բաղդասարյանը: ԿԸԴ-ի ֆալսեթային Աճառ Ալեքսանյանի ներկայացմամբ, վերավճարվող մասնակցած 7823 ֆալսեթային Վլ.Բաղդասարյանի օգտին ձայն է սվել 5408-ը: «Արդարություն» դաշինքի ներկայացուցիչ Հավարտ Բաղդասարյանը, որի բողոքի հիման վրա Մահմադարյանի դատարանն անվավեր է ճանաչել հիշյալ ընտրատարածում մայիսի 25-ին կայացած մեծամասնական ընտրատարածի ընտրությունների արդյունքները, ստացել է ընդամենը 1866 կվ: Մյուս երեք թեկնածուների օգտին կվեարկել են անհամեմատ ավելի քան ընտրողներ: Ըստ Ա.Ալեքսանյանի, անձեռնարկների թիվը կազմել է 64:

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը «Հրատարակչության» ծրագրի օրգանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման Հայաստանի Թեմեյան մեակության միության նախագահ Ուրբեմ Միզախանյանի հետ: Հանդիպումը կկայանա այսօր, երեքշաբթի, ժամը 12.00-ին ՄԱԱ-ում:

Երկ Կենտրոն և Լուր-Մարա համայնքների առաջին աստիճանի դատարանը շարունակեց Լուր-Մարա գրիզորյանի հայրի Բնությունը: որով ֆալսեթային խորհրդում է իրեն ճանաչել 8-ամյա դուստր Հասմիկ Գրիզորյանի խնամակալը: «Ազգ» հուլիսի 11-ի համարում արդեն անդրադարձել է այս դատարանին: Ընթերցողին հիշեցնենք, որ Լուր-Մարա գրիզորյանը խնամակալությունը ստանձնելու հիմն ևս է երեխայի աղաքայի նկատմամբ իր մտավախությունը, քանի որ Հասմիկի մայր

նույնպես դուստր հետ 2-3 անգամ հանդիպելուց հետո հայրը գրկվել է այդ հնարավորությունից: Լուր-Մարա գրիզորյանը թաղապետարան է դիմել երկրորդ անգամ: 7 հոգանոց հանձնաժողովը, ուսումնասիրելով վիճակը, որոշում է կայացրել հոգուհու: Դրոցից երեք ուսուցիչներ այցելել են այն տունը, որտեղ այժմ ապրում են Գայանե Սարգսյանը և Հասմիկը: Գայանե Հայկերյանի ղեկավարում, ուսուցիչներին այդպես էլ չի հաջողվել տեսնել Հասմիկին, նրան ստատիվով են հիշում այն ժամանակները, որոնցում ապրում էր

ը, սակայն, կիրառել է չար նյութակերպ: Ի սկզբանե Սոնայի նյութակերպ Գայանեի բնակարանը ձեռնարկել է եղել, դրա համար, սակայն, անհրաժեշտ էր նրան հիդրոտի սակ լողանել: Սոնայի և Գայանեի մտերմության դրսևորումն է եղել այն, որ անցյալ տարի Սոնան տեղափոխվել է Գայանեի բնակարան: Այդ ընթացքում նրան որոշում են կայացրել վաճառել Մարիա Նազարովայի բնակարանը Մարյան փողոցում: Գործարկը իրականացնելուց հետո ստացված գումարի հայտնի չէ, թե

Պատարան, արգելված հիդրոտի և 8-ամյա աղջնակի ճակատագիր

ը Գայանե Սարգսյանը, ներառված է ինչ-որ աղանդավորական շարժման մեջ, որտեղ ներառվել է նաև 8-ամյա դուստրը:

Նախորդ դատական նիստն ընդմիջվեց ժամանակակից կողմի Գայանե Սարգսյանի միջնորդությամբ փաստաբան վարձելու հիմնավորմամբ: Երկ դատարան ներկայացել էր արդեն նա քանի որ ղեկավարում էր Գայանե Սարգսյանը, Գայանե Սարգսյանը դատարան չէր եկել: Նիստը սկսվեց երկու կողմերի միջնորդություններով: Հայցվոր կողմի ներկայացուցիչը գործին ներգրավեց 3 վկաների: Պատարանը կողմը ցանկանում էր, որ հարցը լուրջ դրսևակ նիստում: Պատարանը Գայանե Կարախանյանը, չեստեղծվող դոստիակ նիստ անցկացնելու անհրաժեշտություն, ժամանակակից կողմի միջնորդությունը մեծացրեց ղեկավարելով լրագրողների: Միստը լուսաբանելու իրավունքը:

Հասմիկը: Որպես մանկավարժ և մայր, թաղապետարանի աշխատակիցը ևս Հասմիկի հոգեկան վիճակը բնութագրում է որպես ոչ ավասարակշիռ, տարօրինակ: Այս ամենը փաստում է նաև հոգեբանի եզրակացությունը:

Պատարանը կողմի ներկայացուցիչ Գեղամ Սարգսյանը վերջ քննարկված անվանում է հորինված ևս նույն, որ Հասմիկն այժմ հնարավորություն ունի հաղորդակցվելու հոգեբան, մեակությանի արժեքների հետ: Ես լսում է Կոմիտաս, կարդում է Լարեկացի և ստանում է հայ ավանդական ընթանի վայել դաստիարակություն:

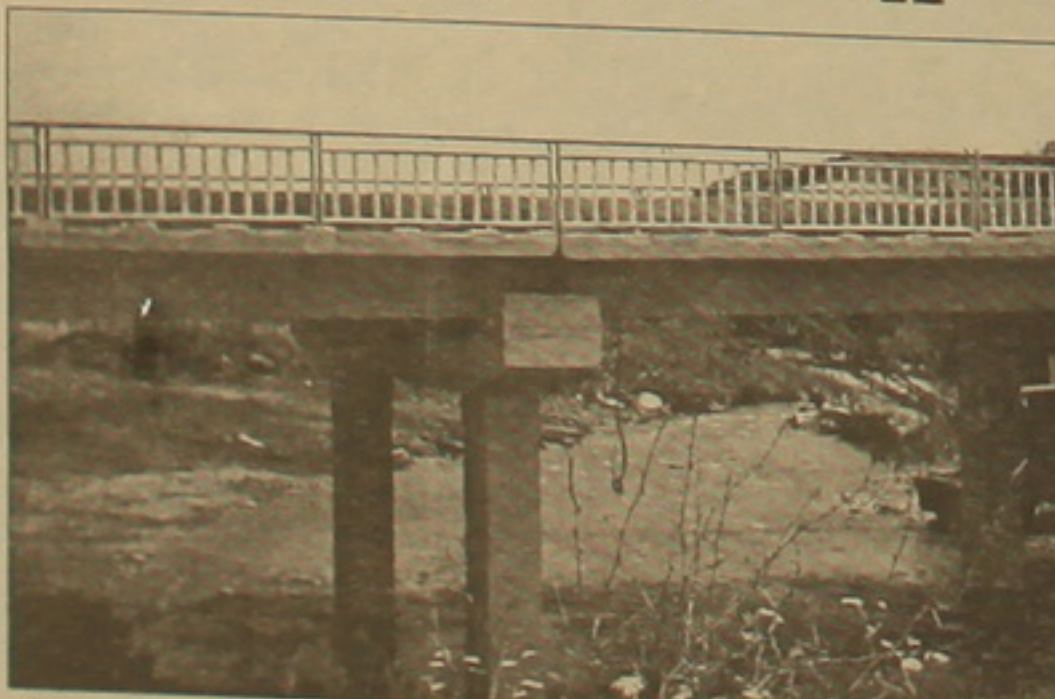
Այնուհետև հայցվոր կողմի վկաներից ցուցմունք սվեց Մարիա Նազարովան: Տարեց կինը Գայանե Սարգսյանի մորախոյուն է, հարցն էր գալիս, սակայն, հոգուհու զարմուհու նախկին ամուսնու: Մարիա Նազարովան այս ժամանակում ծանոթ է Կաս հանգամանակից, քանի որ տարիներ շարունակ Գայանե Սարգսյանի հետ նույն հարկի սակ են ապրել:

«Քույր մահանալուց առաջ ինձ ասաց, որ խնամք ստանալ իր թոռան հանդեպ, ասում էր, որ Գայանե իր աղջիկը, լավ մայր չէ», արցունքներն աչքերին ժամանում է Մարիա Նազարովան: Կինը ժամանում է, որ Գայանե աշխատում էր ԵՊՀ-ի լուրիկի նիկայում որպես ասամաբույժ: Նույն լուրիկի նիկայում աշխատում էր նաև Նյարդաբույժ Սոնա Ֆահրադյանը: Սոնան, օգտագործելով մասնագիտական կարողությունները, օգտագործել է արգելված հիդրոտի, իր կարողություններ

որ մասով Նազարովայի համար բնակարան են գնել ֆալսեթային 31 հասցեում: Հենց այդ հասցեում Մարիա Նազարովան երկար ժամանակ ապրել է Գայանեի, Սոնայի, փոփոխ Հասմիկի հետ, այդ տանը, ինչպես իմն է ասում, ապրում էին նաև խմբի մյուս անդամները: Մարիա Նազարովայի ղեկավարում, այդ խումբը հիմնականում Սոնա Ֆահրադյանի նախկին հիվանդներից էր բաղկացած, բոլորը Սոնային Տիրամայր էին անվանում: Ամեն օր ծնվալից կարդում էին Լարեկացի և լաց լինում, այնուհետև կատարում հոգեբանակալի և մաքրում հոգին ու մարմինը (վերջինս, ի դեպ, ֆալսեթային հոգեբանի միջոցով): Մարիա Նազարովան ղեկավարում է, որ իր ֆրոնթ թոռնիկը՝ Հասմիկը, մասնակցում էր վերջ ցված գործողություններին: Արտաքին աշխատի հետ գրեթե չէր առնչվում վախճանակալ, որ «սասանների հետ Կվեյլու համար Սոնա տալիս իրեն կոտորած»:

Մարիա Նազարովան, խոսելով իր ազգականի՝ Գայանեի մասին, նրան անընդհանր անվանում էր իմ Գայանե, բայց միևնույն ժամանակ նույն էր, որ մոր ձեռքերում իր թոռնուհու աղաքան վստահված է և դատարանին խնդրում էր խնամակալ ճանաչել հորը: Կինը նույնիսկ ժամանում է իր տունը տրամադրել նախկին փեսային, եթե դատարանը վճիռը հոգուհու նա կայացնի: «Մինչև կյանքի վերջը ժամանակ են խնամել Հասմիկին, կոզնեմ Լուսինն, միայն թե երեխան փրկվի», ասում էր տարեց կինը: Այս վկայի ցուցմունքով երկ դատարանի նիստը հեռավորվեց:

Կահազորման հանձնվեց ԼՂՀ Շեխեր գյուղի կամուրջը

Նյույն տեղակայում է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչությունը, օրեր Լեռնային Ղարաբաղի Մարտունու քաղաքում Կահազորման հանձնվեց Շեխեր գյուղի կամուրջը: Այն միացնում է արդեն կառուցված «Դրախիկ-Կարմիր Շուկա» և ներկայում կառուցվող «Մարուե-Կարմիր Շուկա» հանգանակները: Կամրջի երկարությունը 36 մետր է, լայնը 9.5 մետր: «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարության ծրագրի քաղաքում կամրջի կառուցումը ֆինանսավորել է ԱՄՆ Արևելյան ափի հայությունը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակչության ժՊ Տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետական 47
Ֆախ: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻԲԵՆՆ / հեռ. 521635

Պարագիր
ԿԱՐՈՅԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Լրագրողների սեկցիա / հեռ. 581841

Համակարգ ծառայություն / հեռ. 582483

Շտաբային լրագրողական ծառայություն / հեռ. 529353

Apple Macintosh
համակարգային շարունակ
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիստերի արտոգրված քվե մասնակցի արտոգրված քվեի միջոցով կամ օպտիկական ստատիստիկայով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության, խոսքի արգելում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:

Նիստերը չեն գրախոսում ու չեն վերադարձնում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanzrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ազդեցություն

Անկախությունից հետո Հայաստանի եւ սփյուռքի միջեւ առողջադատական բնագավառում սերտացող կապերը հունանիսար օգնության մակարդակից այժմ անցնում են որակական նոր հարթությունների: Ողջ աշխարհում եւ Հայաստանում բարձր վարկանիս վայելող հայ բժիշկներն ուզում են նորագույն տեխնոլոգիաների ու բժշկական առաջավոր փորձի ներդրումով Հայաստանը դարձնել սարածաբա-

կարիներն աշխատանքային գործունեության սկզբունքներով: Այս առթիվ համագումարի նախագահ **Արա Տեր-Գրիգորյանը** «Արմենիա» հյուրանոցի «Տիգրան Մեծ» սրահում կայացած բացման արարողության ժամանակ լսեցին: - Ի հեծուկս հայերի կրած առաջադաների, բժշկության բնագավառում վիթխարի ձեռնարկներն ունենի ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում: ...Համագումարը նպատակ ունի լինարկելու հրա-

ցական դաշն, ի դեպ, բոլորի համար նույննա հուզիչ էր, հայրենիում բժշկական բարձր մակարդակի ծառայություններ սեսնելը՝ օտերի համար անակնկալ, հյուրընկալությունն ու հյուրասիրությունը աներեակայելի ջերմ էին: Այս կառավարությանը համագումարի սոցիալական ծրագրերի նախագահ **Նանի Օսկանյանն** ասում է: - Երբ կարողանում ես ծիս ներկայացնել հայրենիքը՝ նրա անսպառ զեղեցկությունը, դարավոր

երկրներում՝ Հայ բժիշկների միջազգային կոմիտեի (AMIC) ջանքերով, որի կենտրոնական գրասենյակը Մոնրեալում է: Այժմ բոլոր ժայնաններն ու հնարավորություններն ունեցան նաեւ մենք բժիշկներին խորհրդատողովի հրավիրելու մեզ մոտ՝ Հայաստան: Թե՛ սփյուռքը, թե՛ Արցախը, թե՛ Հայաստանը Պատեհ հնարավորություն ստացան զարակարների, փորձի արդյունավետ փոխանակման եւ մարդկային շփումներ

կանայք կան՝ երեխաների խնամք սանող: Անոնց համար բավական դեղորայք եւս բերել՝ ընկճվածության դեմ, եւ սեղի առողջադատության նախարար Չոյա Լազարյանը խոստացեր է ամենը ծրի բաժնել կարիավորներն:

AMIC-ի մայր գրասենյակի սենտրոն **Աիդա Բուզիկյանից** սեղեկացան, որ 27 սարվա Պատանություն ունեցող այս հաստատությունը 4500 անդամներից բաղկացած

Հայաստանը՝ սարածաբառանային բժշկական կենտրոն

Կանխատեսում են հայ բժիշկները

նային կենտրոն իրատեսական համագործակցությանը զարգացնելով որոակի ձեռնարկներ:

Այս նպատակին էր ուղղված հուլիսի 13-ը երեանում կայացած Հայաստանի առաջին միջազգային բժշկական համագումարը, որ կազմակերպել էր ՀՀ առողջադատության նախարարությունը հավաքելով օտարազգի անմանց աշխարհի սարբեր անկուններից: Համագումարի նախագահ **Արա Տեր-Գրիգորյանին** երանդուն կերով աջակցում էին Կարլեն Աղամյանը (խնարգրական խորհրդի նախագահ), Նանի Օսկանյանը (սոցիալական ծրագրերի կոմիտեի նախագահ), Արա Բարլոյանը եւ Կանադայից Հրանտ Բարդակչյանը (ֆինանսական կոմիտեի համանախագահներ) եւ Վլադիմիր Դավիդյանը (հաստակական կապերի կոմիտեի նախագահ):

Համագումարի 524 մասնակիցներից 280-ն արտասահմանից էին, 212-ը՝ Հայաստանից, 22-ը՝ Արցախից:

Պատասխան, մասնագիտական զեկուցումներով հանդես գալուց բացի, լայն առումով նաեւ ծանայողական էր. սեսնել հաղորդակցվել միմյանց հետ, կարծիքներ փոխանակել, իմանալ երկրի հնարավորությունները, ճեզել սեփական դիրորոուումը, համագործակցության ուղիներ փնտրել՝ լրացնելու այս կամ այն հիվանդանոցի առաջնահերթ

սաղ հարցերի լայն օրջանակ՝ սկսած բուժման նոր մեթոդներից մինչեւ ամենարդիական բժշկական տեխնոլոգիաները: Սենի ցանկանում են խրատուել ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում գործող աննասարբեր կազմակերպությունների, հաստատությունների, ընկերակցությունների եւ անհաս բժիշկների համագործակցությունն ու փոխօգնությունը: Զգա-

հաստատելու: Զարգացած երկրներում Պատանավարող օտս մասնագետներ եկան Հայաստան եւ, Պիտի ասել, օտս գոհ ու տղավորված մնացին:

Այլ բժիշկների հետ զուցեղով, Պարզեցիմ, որ նրանցից ոմանք արդեն իսկ ծրագրեր են իրագործում եւ Հայաստան են ժամանել որոակի նպատակներով:

Կարապետ Վարդապարյանն, օրինակ, համագումարից 2 օտրաք առաջ էր ժամանել Մոնրեալից եւ կանադական դեղագործական ընկերությունների նվերը՝ 30 հազար դոլար արժողությանը դեղորայք, օդանավակայանից անմիջապես սեղափոխվեց Արցախ: Նա նաեւ աշխատել էր Սեփակաների հիվանդանոցում ընտանեկան բժշկի փորձը հաղորդելով գործընկերներին:

- Շատ լավ բժիշկներ ունիմք հոս, հրաշալի մասնագետներ, բայց ընտանեկան բժշկության բնագավառը կայացնելու համար հարկ է, որ ներին հիվանդություններու մասնագետները սկսին զբաղիլ նաեւ մանկաբուժության, հոգեբանության ու հոգեբուժության խնդիրներով, որ սեյնակում Պարփակվելու փոխանի, մարդու խնդիրները ճանաչեն փորք սարիեն: Արցախում մեծ է ընկճվածությունից ու ջղային վիճակից մարդոց հանելու Պատանջը: Ամուսին կորցրած օտս

ցանց է սփյուռքի եւ հայրենիքի բժիշկների միջեւ կաղ աղաակվելու նպատակով: Գրասենյակը 1995 թ.-ից ի վեր սեղակայված է Մոնրեալում եւ, ըստ ստացված տեղեկատվության, միմյանց է կաղում հիվանդներին ու բժիշկներին, 2 սարին մեկ հրավիրում է խորհրդատողներ:

-Այս համագումարը նախորդ համագումարներուն նման եւ նույնիսկ ավելի լավ էր կազմակերպված: Զինքն Պատկերացներ, որ հայրենիքի մեջ այտղիսի ներուժ ունիմք, այտան գիտակ ու Պատրաստված մասնագետներ, այտղիսի մոտեցում բժշկական գործի զարգացմանը: Փորփիկ լեզվական դժվարություններ ունեցանք, բայց գալ ասեն դա էլ կհաղթահարվի:

Ավելացնենք նաեւ, որ համագումարում զեկուցումներ լսվեցին բժշկության աննասարբեր ուղղությունների վերաբերյալ արտաբանություն, հոգեբուժություն-նեյրոլոգիա, առողջադատության կառավարում եւ կազմակերպում, ուռուցաբանություն-նաղիոլոգիա, վիրաբուժություն-վնասվածաբանություն եւ այլն, ուղեմուծեցին հետագա անելիքները:

Համագումարը որոեց յուրաքանչյուր 2 սարին մեկ կրկին հավաքել խորհրդատողովի՝ լինարկելու ձեռնարկները եւ համընդհանուր համագործակցության ընթացքը, գնատանելու արվածն ու չարվածը:

ԱՐՄԵՆՈՒՏԻ ԳԵՄԻՐՁՅԱԼ

Անարբերության օրջանակներ ճակատային դիմանկարներին

Հուլիսի 10-ին հուլանդական **Nederlond 3** աղիք ներկայացրեց ոս հեռուստաընկերության «Ռոսե՛ղ է իմ հաղթանակը» վավերագրական ֆիլմը, որը 2002-ին հեղինակել է ավերական **HB PeA Holmquist Film**-ը: Բեմադրության համահեղինակներն են **PeA Holmquist**-ը եւ Սյուզաննե Խարդալյանը: Ֆիլմը դարաբաղյան Պատերազմին մասնակից մարդկանց փորձառության ու հետաքստեղծյան դժվար կենսագրության մասին է, յստղաբող անայություն ու անարբերություն, որ կարելի է գեսնել վերջին սարիներից մեր մոլորակի սարբեր անկունների երբեմնի օազմական թեծ կեսերում: Հայերեն հնչող ու հուլանդերեն ենթագրերով այս ֆիլմը օտարերին հասկանալի է դատում կոնկրետ ճակատագրերով, որոնցից ամեն մեկի ցաղը նժարում է ձեռնարկված հաղթանակը, ամեն մեկի բաց վերեղ ստղոում է Պատերազմը չլրկնել, թեյարյում է խաղաղ օրերին նրանց մենակ յթողնել:

Երեանի 12 Պոլիլիլիկայում աշխատող 36-ամյա Աիդան 1993-ին մեկնում է Դարաբաղ: Երանից մայրն է Պատանու խնդրեց երեխաների Պատան, որ ինքը «սամատրոխ» գա: Աի ամիս անց հարեանները հայտնում են, որ Աիդային տեսել են հեռուստացույցով՝ օազմաճակատի առաջին գծում: 1994-ի մայիսին Պատերազմն ավարտվում է, Աիդան վերադառնում է եւ, «որը մնացածը Պիտի տեր կանգնի զոհվածի նեսատե»

նիին» խոստման համաձայն, ստեղծում է Արցախյան Պատերազմին մասնակից կանանց հատարակական կազմակերպություն ու տեր կանգնում կին ազատամարտիկների սոցիալական խնդիրներին: Կազմակերպությունն արդեն 3 սարեկան է, Պատանու է Աիդան: Մեր գործունեության արդյունում հանարկրական օտս դոլորցներ վերանվանվեցին զոհված կին ազատամարտիկների անուններով: Զբաղվում են նրանց երեխաների կրթության, առողջության հարցերով:

Գայանեն 18 սարեկան է, մայրը զոհվել է Աիդայի օգնությանը սովորում է համալսարանում: Ամեն առավոտ ժամը 5-ին վազում է գերեզմանոց, խունկ, մոմ վառում մոր շիրմի մոտ ու տուն գալիս: Աիդայի «բարկացած» ես» հարցին Պատանիսանում է. «Գիտեմ հայ ժողովրդի համար է զնացել, չնայած կին էր: Բարկացած եմ, որ ինքը թողեց մեզ ու զնաց կուլելու: Այսօր Պիտի ինքն ինձ հետ լինել է: Մինչեւ 17 սարեկան չի զգում մորս կարիքը: Զնայած տիկին Աիդան, տախիկա, ետիս իմ կողմին են, բայց մորս կարիքն ավելի օտս եմ զգում»:

«Մեր երեխաների մանկությունը լեսանի, Պատանու է Աիդան: Երբ Պատերազմից տուն վերադարձա, Սոնա մամա բառն այնքան չէր արտասանել, որ կարոտից՝ մա, մամա, մամա էր անընդհատ ասում»: «Ինքը թուրուկին փոխվել է, Աիդայի մասին

Պատանու է մայրը, կանացի ոչինչ չի մնացել մեջը: Ասում են՝ արյունը որ տեսնում են, դառնում են ուրիշ»:

«Ես միտ կուլի մեջ եմ, ինչ աչխ բաց եմ արել, դա եմ տեսել: Նյարդեր խանգարված մարդիկ ենք: Կոիվը մարդուն օտս է փոխում», անկեղծանում է Դավիթը, ով 15 սարեկանից ծակատան է եղել, իսկ այսօր զամված է անվավոր թիկնաթոռին: «Զեմ թողնում, որ Դավիթն առողջ մարդկանցից սարբերվի, ակնհայտ հուզված ներկայացնում է մայրը, ամեն օր լողացնում եմ թող նրանից էլ լավ հոտ գա: Մի օր մի աղջիկ եկավ՝ ուզում եմ ամուսնանալ Դավիթի հետ, կմնամ, կղախեմ, ասաց: Բայց վարով լավ աղջիկ չէր, յթողեցի: Դավիթն ասում է՝ ուզում եմ ամուսնանալ: Ամուսնանալ ի՛նչ անես, բայա ջան, կգա, մի ամիս, երկու ամիս կմնա, ետ էլ կթողնի, կգնա, էղ էլ ուրիշ դարղ կլինի իմ սրիս»:

Աիդան նրանց կողմին է եկել է Դավիթի վերեղը դարմանելու, նաեւ գոտեղդելու՝ միտ մեջը հույս փայլախիթ, թե Պիտի ֆայլես, իսկ օղերատորը հեռուստադիտողից չի թափնում Դավիթը ցնցվում է ցավից, ասանները Պիտի սեղմելն էլ չի օգնում:

հասնում: Աղում են հանրակացարանում, ջուրը, զուգարանը հեռու են: Ըուտանիկ համար առաջնային են բնակարանի, Պորթեզակոման հարցերը, բայց կարծես ժամանակը հենց այս վայրում դարդարել է արագ հոտել:

Ավերակված տներ, չիմծած խոտ, դիտաղատատանը Ըուտին է: «Զեմ կարող Պատկերացնել, թե այտեղ նորից կարող են արբեզանցիներ աղրել, ասում է Աիդան: Այտեղ Պիտի հայաբնակ լինի, ինչպես մեր Պատերի ժամանակ»:

«Զեմ Պատկերացնում, որ իրենք Պիտի գան էտեղ աղրեն: Մենք մեր հողում ենք աղրում, իրենք իրենց», ասում է Դավիթը: «Արցախյան Պատերազմն անհրաժեշտաբար եղավ, կարծիք է հայտնում ֆիլմում ներկայացնում միակ մատավորականը՝ գրող Ռուբեն Հովսեփյանը: Զեմ կարծում, թե այս ժողովուրդը, թե այն ժողովուրդը Պատրաստ են զիջումների: Հիմնականը կարգավիճակի խնդիրն է: Ես ավելի օտս ոչ թե փոխզիջման, այլ փոխընթացման մասին կխոսեի, իսկ դրա համար ժամանակ է Պետի եւ մարդկային մեծ մտավոր ներգրա: Վերեղ Պիտի օրերից մի օր սղիանա»:

Հեռուստակրանին հայտնված մեր նոր ծանոթները զոհե՛ր են, թե՛ հեռուներ, ավելի ստույգ իրենք գիտեն: Մանավանդ որ սրի տրոփյուն դարձած ամեն մեկի ցաղից բացի իրենք ուրիշ ծայր այրղես էլ չեն լսում: Աիդ նույն ցաղը Աիդան ունի, նրա

ձեռով 1992-94 թվականների մարտական գործողությունների համար հենց նոր Պարգետատրված Աղավնի Աղասու Սահակյանը, Սվեչկանա Սամվելի Արախանյանը, Վայա Միտայի Պետրոյանը: «Պատերազմի ժամանակ ավելի լավ էր, ֆան հիմա, կարծիք է հայտնում նրանցից մեկը, հիմա մարդկությունը վերացել է: Անտարբերություն է, ինքն օտայողներին չեն զնատանում, նորեկներն ավելի օտս փող են ստանում, մենք փողի համար չենք ծառայել»:

Աիդային լսենք. «Երբ զնում եմ ետարյուր, նայում եմ շիրմներին, ատում եմ երանի Զեղ, որ ժամանակին զոհվեցի: Ռուվիտես եր մարտնում էին, Պատերազմում հայրենիքը, չիմք Պատկերացնում, թե զոհված կանանց ընտանիքները, հաշմանդամները էտղիսի ծայրահեղ անաղաղով վիճակում կհայտնվեն: Իրով կուզեի զոհված լինել, որ չեստեղի այս Պատերը, բայց երբ հիտում եմ, որ զոհվեի, իմ երեխաներն էլ էղ վիճակում կլինեին, փոուսանում եմ, որ այրղես եմ մատանում»:

Զգիտեմ ինչ ասաց ոչ հայ հեռուստադիտողը ֆիլմի վերջում, բայց ես արդեն ֆանի՝ օր չգիտեմ որտե՛ղ փնտրեմ մեր հաղթանակը՝ ետարյուրում, Ըուտինում, թե... բառարանում, որից ջանատրաբար օգտվում եմ Պատերազմի ծառագիրները:

ԱՐՄԵՆՈՒՏԻ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Միջազգային

ԼՈՒՐԵՐ ՍՓՅՈՒՆՔԻՆ

Լույս է տեսել ԱՄՆ-ում. «Հայկական ջարդ, 1895-1898 թթ..»

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ԴԵ ՅԱՎՏՈ: Ուելսի համալսարանի (ԱՄՆ) հրատարակչությունը լույս է ընծայել «Հայկական ջարդ, 1895-1898թթ.» գիրքը ԱՄՆ-ում Հայաստանի դեսպան, Պասնական գիտությունների դոկտոր Արման Կիրակոսյանի խմբագրությամբ: Գրքում որոշեց նախաբան օգտագործված է սեփական Քոբ Գոուլի հոդվածը, որում մասնավորապես ասվում է. «Հրատարակված փաստաթղթերը Թուրքիայում աղբյուր հայերի դրության փայլուն նկարագրողներ են և Պասնական և Պասնական ամենաողբերգական էջերից մեկի մասին»:

324 էջանոց այս ժողովածուում հավաքված են ամերիկյան դիվանագետների, ֆարգիչ-լրագրողների, կրոնական, հասարակական գործիչների և գիտնականների 35 հոդվածներ, որոնք ամերիկյան մամուլում լույս են տեսել 1895-96 թթ.: Հոդվածների մի մասը նվիրված է Հայաստանի Պասնականը, եկեղեցուն, Օսմանյան Թուրքիայում հայերի վիճակին և ամերիկյան ֆիլանթրոպիայի ջանքերին ուղղված օսմանյան կայսրությունում աղբյուր և անկախության համար Պասնականը հայերի վիճակի թեթևացմանը:

Մոսկվայում կսեղադրվի Արամ Խաչատրյանի արձանը

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՆ: Ընթացիկ տարում, Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակին նվիրված միջոցառումների շրջանակներում, Մոսկվայում սեղադրվելու է մեծածախ հայ կոմպոզիտորի արձանը: Երևանի ֆաղափառարանից սեղեկագրեցին, որ արձանն ընթացիկ է մրցութային կարգով: Մոսկվայի ֆաղափառարան Ա. Լուսինյանը խոսեց այն մասին, որ արձանի սեղի, Պասնականի կառուցման և ձեռագրման հետ կապված հարցերը:

Կ. Պոլստ հայոց Պասնականը ընդունել է Թուրքիայում ԱՄՆ դեսպանին և ստասում է Երդողանի ընդունելությանը

ՍՍԱՍՐՈՒԼ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՆ: Կ. Պոլստ Հայոց Պասնականը, Մետրոպոլիտան Սուրբ Գրիգորի Պասնականը ընդունել է Թուրքիայում ԱՄՆ դեսպան Ռադոլֆ Փրոստին: Ռադոլֆ Փրոստը, որն իր Պասնականության ժամանակաշրջանում ավարտած լինելով, հուլիսի վերջերս մեկնելու է ԱՄՆ, այցելել է Լոս Անջելեսում գտնվող Պասնականի հրատարակչությանը: Ըստ «Մարմարայի», հանդիպման ընթացքում Պասնականը հայրն ու դստերը Փրոստը խորհրդակցություններ են ունեցել Թուրքիա-Հայաստան փոխըմբռնման և հասնության նախաձեռնությունների, Իրա-

նում ամերիկյան և բուրվական զինված ուժերի միջև վերջերս ստեղծված անախորհ կացության և Մետրոպոլիտանի ԱՄՆ կասաբելի մասնակցության այցելության մասին: Դեսպան Փրոստը մասնավորապես հետաքրքրվել է Թուրքիայի հայ համայնի հիմնահարցերով: Պասնականը հայրն ասել է, որ այդ հարցերի արծարծման համար ժամանակություն է ստացել Թուրքիայի վարչապետ Երդողանից: Հանդիպման ավարտին Պասնականը հայրն դեսպան Փրոստին հանձնել է հուշանվեր և հաջողություն մաղթել Վաշինգտոնի իր նոր Պասնականի առթիվ:

Վրացիները ուզում են երկարաժամկետ վարձակալել Փարվանա լիճը

ԱՄԱՆԱՆԱՆ, 15 ՅՈՒՆԻՍ, Ա-ԻՆՅՈ: Հավաստի աղբյուրի տեղեկացմամբ վրացական որոշ «գործարար» քաղաքական գործիչներ են հայտնել երկարաժամկետ վարձակալել Փարվանա լիճը: Սակայն լճի ափին գտնվող Փոկա-

զյուղի բնակիչները դեմ լինելով լիճը իր ավազանի գյուղերից բացի այլ քաղաքական վարձակալությանը ասելով՝ վստահ են լինում հնարավորությունների մոտակից ծանոթանալու համար գյուղ եկած «գործարարներին»:

Բրեական գործ` Չավախի գործի դեմ

ԱՄԱՆԱՆԱՆ, 16 ՅՈՒՆԻՍ, Ա-ԻՆՅՈ: Չավախի ակտիվ հասարակական-ֆաղափական գործիչ, Լիոնի միջոցառումների կոմիտեի անդամ Սամվել Չավախի սարածաբանական դասախոսության կողմից հարուցվել է Բրեական գործ: Պասնական մեղադրող Լ. Կորեյանին մեղադրում է Պասնականի հարկերը մուծելուց խուսափելու մեղադրանքով: Սակայն Լ. Կորեյանը զսնում է, որ այն կեղծ է: Նա

վկայում է նաև արդեն երկար ժամանակ ձգձգվող դատական գործընթացը, որը դեռ վերջնական որոշումի չի հանգել: Ըստ Լ. Կորեյանի, բոլորին այլևս դադար է, որ ինքը եղել է ազնիվ գործարար, չի խուսափել հարկերը վճարելուց: Պարզապես դասախոսության ճնշման ժամանակ Լիոնի միջոցառումի, ապա նաև Ախալաբախի դասարանները խուսափում են իրեն արդարացել վճիռ կայացնելուց:

Առաջիկա 10-15 տարիներին Ղարաբաղում ռազմական գործողությունների վերակառուցումն ավելի հավանական է, քան ֆաղափական լուծումը

Սիլվեր Էջ 1
«Երկու հարեանների» Հայաստանի և Ադրբեյջանի մասերում ավարտված 1994 թ. հրադադարով հայերի վերահսկողության տակ անցավ ԼՂ-ն, որը սկզբունքորեն անկախ է, ինչպես նաև ԼՂ-ն Հայաստանին կառող ադրբեյջանական մի հասկած: Այդ ժամանակվանից բարենպաստվում են խաղաղ բանակցությունները: Ընդհանուր առմամբ ասվում է, որ հակամարտության կարգավորման որևէ լուծում ենթադրում է ԼՂ սահմանների դուրս գնվող գրավյալ սարածիների վերադարձն Ադրբեյջանին, ինչպես նաև ինչ-որ սեռական հոգե կամուրջ: Նախիջևանի կառավելու համար»:
Ուսումնասիրությունը կազմող հեղինակները կասեցնում են, որ Հայաստանի անվտանգության կախվածու-

թյունը Ռուսաստանից հավանաբար բարենպաստված չէ, քան ինչպես նաև ԼՂ հակամարտությունը: Հարավային Կովկասի և Միջին Ասիայի երկրների բարենպաստված ուժերի մարտական Պասնականությունը, հանդերձավորմամբ և օգտակար գործողություններ վարելու առումով Հայաստանի բանակը զիջում է միայն Ուզբեկստանին: «Տարածաբանում Հայաստանն ունի զինված մարտական ուժեր և ամենայն հավանականությամբ մոտակա տարիներին կունենա արագ արձագանքում ուժեր: Հայաստանը Ռուսաստանի հետ ունի անվտանգության աջակցության ղայմանագիր, որտեղ ասված զինված ուժերից ստանում է օգտակար հանդերձանք, Պասնականը, որտեղ միավորումներ են

Դեպի Բելիի մահը ճգնաժամ է առաջացրել Մեծ Բրիտանիայում

«Ազգի» նախորդ համարում տեղեկություն էր հրատարակվել Բրիտանացի գիտնական, ՄԱԿ-ի փորձագետ Դեպի Բելիի մահվան վերաբերյալ: Նոր ստացված տեղեկությունները համաձայն, ամենահավանական վարկածն ինքնասպանությունն է: BBC-ն հաղորդել է, որ երկու ժամ զբոսնելուց հետո նա անստուն կհրել է իր դասակները մեկի երակը, մի սրվակ ցավագրկիչ դեղորայք ընդունել և մահացել:

Մամլո ստույգություն Բրիտանացի լրագրողները Թոնի Բելին հարցին, թե նա «ձեռքեր արդյո՞ւր արյունոտ չե՞ն» և «մտադիր է՞ արդյո՞ւր հրաժարական սալ», նա լռեց և զուլմարտեց:
Լեյբորիստ Պասնականը Գլենդա Ֆեյլդին իր հերթին BBC-ին սկսեց հարցազրույցում Պասնականը է Բելիի հրաժարականը: Ինքը՝ Բելը, ողջունել է BBC-ի տեղեկատվության սնորհն Ուիչարդ

Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:

Պաղեստինում արգելվել է ծայրահեղական կազմակերպությունների գործունեությունը

Պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավարությունը կիրակի օրն ընդունել է որոշում, ըստ որի ինքնավարության սարածում արգելվում է ծայրահեղական բոլոր կազմակերպությունների գործունեությունը: Պաղեստինի Wafa լրատվական գործակալության սարածած փաստաթղթում նշվում է, որ արգելվում է «բռնության հրահրումը, որը կարող է վնասել ուրիշ երկրների հետ հաստատված հարաբերություններին»: Արգելը խախտողները կհետադարձվեն Պաղեստինյան ինքնավարության օրենքներով:
Աստիճանաբար հաղորդում է,

որ նաև արգելվում են այն կազմակերպությունները, որոնք «խախտում են բռնությունը և հասարակությանը հորդորում են փոփոխությունների հասնելու ուժային մեթոդներով»: Միաժամանակ օրենքից դուրս են հայտարարվում «Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության և օտար երկրների կնիած համաձայնագրերը խախտելու կոչերը»:
Որոշումն ստորագրել է Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆատը: Wafa գործակալությունը հիշեցնում է, որ համաձայն օրենքի ընդունվել էր դեռ 1998 թ., բայց հետո մոտավոր խախտվել էր:

ԿԺԳՆ-ն թերևս կառուցել է ես մեկ միջուկային կենտրոն

Ասումային Լեյբորիստ միջազգային գործակալության զլխավոր սնորհ Սոհամմեդ էլ Բարադեյը Վիեննայում հայտարարել է, որ ԿԺԳՆ-ն թերևս «ամենալուրջ սպառնալիցն է միջուկային զենքի չսարածելու ղայմանագրի համար», քանի որ առաջիկա ամիսներին կարող է մի ֆանի առումային օուսթ ղայմաստել:
Արդեն հունիսի 30-ին Փենյանում հյուսիսկորեացի ղայմաստաններից մեկը նշել էր, որ երկուս արդեն վերամշակվել էր քանոցված 8000 ուրանային կաղաղարածող, ինչը հնարավորություն կտա մոտ մեկ մեկնակներ սարածել 6 միջուկային օուսթ:

Օսարեկրացի հազարավոր ուսանողներ հավանաբար կարսափվեն ԱՄՆ-ից

Համակարգչավորման խնդիրը կարող է ղայմառ դառնալ, որ օսարեկրացի հազարավոր ուսանողներ բաց թողնեն գրանցման ժամկետները և կորցնեն իրենց տեղերն ամերիկյան ուսումնական հաստատություններում: Նախագահ Չորջ Բուշի վարչակազմն ԱՄՆ-ում սովորելու բոլոր հայերի համակարգչավորում էր մտցրել 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկություններից հետո, երբ ղայմառվեց, որ օղախեններից երկուսն ԱՄՆ են ժամանել ուսանողական այցագրերով:
Սակայն, ինչպես նշում է BBC գործակալությունը, համակարգիչ-

ները չեն հասցնում ամփոփել ստացվող ամբողջ տեղեկատվությունը, իսկ գրանցման ժամկետն ավարտվում է օգոստոսի 1-ին:
«Տվյալների բազան լի է սխալներով: Դժվար թե հնարավոր լինի ավելի վաղ գործել», լրագրողներին հայտարարել է Լյու Յոնի համալսարանի ազգայնակցներից մեկը: Համակարգչային գրանցում չստացած ուսանողները մանրակրկիտ ստուգումների կենթարկվեն մուսֆի այցագրի երկարաժաման համար: Հազարավոր ուսանողներ, որոնց տվյալները չեն մուսֆագրվել համակարգիչներ, մուսֆի այցագիր չեն ստանա:

Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ըստ որի Դեպի Բելին է եղել «Իրաքյան գործի» անհավաստության վերաբերյալ հեռաձայնակա հաղորդման տեղեկատվական աղբյուրը: ՄԱԿ-ի փորձագետ Բելին ղեկավար էր, որ Իրաքում իր գոյություն ունեցող զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ խեղաթյուրված զեկուցագիրը հիմն է ծառայել Իրաքի Պասնականին Մեծ Բրիտանիայի մասնակցության համար:
Բրիտանական խորհրդարանը ներկայումս կառավարությունից Պասնականը է Պասնականին այն զլխավոր հարցին, թե Իրաքում իր կազմակերպչական գործունեությունը բնաջնջման զենքի վերաբերյալ իր կուսակցությանը, խորհրդարանին և հասարակությանը:
Մեծ Բրիտանիայի խոսնակությունը, ը

Երկրի շնչառությունը Եկեղ Աղաբաբյանի կսավներում

Ամառային շնչառությունը կրկնակի էր «հրդեհվել» «Սոսկվա» կինոթատրոնի ցուցասրահի ժամանակ: Մանուկապետյանի և գույնի այդքան խնամքով դժվար էր թափարկել մի սրահում (բարեբախտորեն սրահն ընդարձակ էր, թե չէ գույնի ժայթկումից հրդեհ կրոնկեր): Սա առաջին ցուցադրությունն էր այստեղ ցուցադրվող Եկեղ Աղա-

Ինճը՝ նկարչին այնքան չէր, փոխարենը իր նկարները եւ սրահները իր նկարները: Թերթեցի հեռավորության համար. ջերմ խոսքեր կային, իսկ մեկը նկատել էր, որ Եկեղ Աղաբաբյանի նկարչությունը գրականություն է, ու զգուցացրել էր, թե ցուցասրահի երկու նկարչիցս, որովհետեւ տարբեր է իր հետ...

բաբյանի աշխատանքների: Սեկ հայացքով ընդգրկվող նկարները թեմատիկ ամբողջություն են ներկայացված: Գեղանկարները կատարված են գույների բազմազանությամբ: Կուսակուսակ, ծալծալ գույնի աշխարհ՝ վառ, ընդգծված, առանց երանգախաղերի: Գույնը՝ սահմանային վիճակներում, գույնը՝ սրամաղդություն, աղբյուր, թախիծ, սեր, հոգեվիճակ, ոգեկոչում, երազ, ժայռ... Սա մի անբողջ կյանք է, որի խայտառակ

Այնուամենայնիվ, անհնար է գույների այս վառվող դաշտի մեջ չառանձնացնել մի փոքր աշխատանք («Ուխտագնացություն», «Սահմանագիծ», «Առաջին սիրո խոստովանություն», «Մեղրի», «Զանգեզուրի հրաբուխ») եւ հասկալիորեն դրանցից մեկը, որ ամբողջ խնամքով է ու կարո՞ւ «Հրանձ Մաթեոսյանի հիշատակը»: Բնանկար, մանուկապետյան ստեղծելի ֆունկցիոնալ կառուցածքով, ծանր կիսաթեթև «չոր» ճյուղերով (այդուհետ ինճ

ջերում ամեն ինչ բաց է, անթափանց՝ ներառելով իր քրոնոստիկ արձագանքներով: Բացակա կերպարների այս նկարաբանությունը խոստովանություն է առ հայրենին, որտեղ յուրաքանչյուր գույն սրտիկում է հայոց լեռնաշխարհի ամեն թիզ հողի բուրմունքով՝ գարնան երկունքում, արբոս գույների հոգեգոյալանքում: Նկարչի բանաստեղծություն է իր ամեն կսավը, այստեղ մարդկային կերպարներն այնպես են ազդեցված հողին, ծառին, քիչին, գեղին, խաչքարին ու լեռներին, որ միաձուլվել են, միասին: Բնությունը խոսում է, հանդիպում, բաժանվում, սիրում...

Նկարների մեջ հասկալիորեն լեռները կերպարված են («Զանգեզուրի վառվող լեռները», «Լեռների ոգին-խոստովանություն»)՝ մարմնավորելով հայրենիքի հավերժ վերադարձի գաղափարը: Խորագրերը մի կյանքի ժայթկումն են ուրվագծում՝ զգացմունքի նուրբ ու դարձարձիկ ծալքերով: Ու այնքան շատ, որ հողում կսավին անդիմադրելի է դառնում, հողորդակցում՝ անմիջական ու մեծերիկ: Որովհետեւ այստեղ մեր երկիրն է, մեր ծանոթ հարազատը:

Երեկ հուլիսի 21-ին մեծ հրահանգներ սկսեցին մեր ժողովրդի մեծատղանդ գավառներին: Երեկ մեծ հրահանգներ, խոսքեր քանակներ, ակնավոր գրականագետ, ընթերցող և բացառիկ մավորական Պողոս Խաչատրյանին...
Մեր անհուն ցավով ու դողազոր ձեռքով եմ գրում այս անզոր տղերք սխալների ու լուսավոր մարդու մահը:
Պողոս Խաչատրյանը հայ դասա-

ցականություն: Իր իմացականությունը դրսևորվում էր գիտական ճշգրիտ ու հստակ մատուցողությամբ, բանասիրական սխալների լեզվով եւ ինքնատիպ բարդացումով: Պողոս Խաչատրյանը գրականագիտական ու բանասիրական լեզու եւ ոճ ունեցող գիտնական էր, եւ այս առումով նա իրոք հասել էր դասական բանասիրության բարձունքներին: Մեզանում այդպիսի բանասեր ու մեծ գիտնական էր իր ավագ սերնդակիցը՝ իր

գեներ ու ոգեկան կյանքով ամբողջ մարդ էր: Եվ ես չգիտեմ մի այլ մարդու, ում նկարագրի եւ էության մեջ հոգեբանական այնքան բարձր դրսևորում ունենա մեծ իմացականություն, փառաբանական թարգմանություն եւ մարդկային ու հոգեկան եզակի մաքրություն:
Բացառիկ իմացական մարդ էր Պողոս Խաչատրյանը: Բավական էր դիմել նրան հին եւ միջնադարյան գրականության շուրջ որեւէ խնդիր

Տեղացունի խոսքեր

Տրամաշի մի ֆունկցիոնալ Պողոս Խաչատրյանին

կան բանասիրության դասավորությունները մեզ 60-ական թվականներին, եւ սակավին երիտասարդ, իր առաջին իսկ ուսումնասիրություններով իր վրա բեռնեց աստիճանի գիտակցող մարդկանց ուսուցողությունը՝ ստիպելով հարգանքով խոսել իր մասին: Իր առաջին ծավալուն մեծագրությունը «Հայ միջնադարյան դասական ողբերգ» (1969), վկայում էր, որ աստիճան է մեկ իմացական մի այլ, լուրջ ու իրավ գիտնական: Եվ արդյունք չուցեցավ: 1985 թվականին լույս տեսավ Գրիգոր Լարեկացու «Մասյան ողբերգության» երկի գիտական-մեթոդական քննադիր Պողոս Խաչատրյանի եւ Արալույս Դազնյանի աշխատանքները: Տասներկու-տասներեք տարիների համառոտ ու անողորմ մեթոդաբանական և արված աշխատանք է «Լարեկի» գիտական քննադիր ժամանակում, տեղացուն, որովհետեւ վայել էր «մեր հոյակապ հին վանքերի մութ խոցերում, մեծության մեջ» մեր մավորյանը ստեղծող մեր հին դասավորությունն ու նախնի մատենագիրներին: «Մասյան ողբերգության» երկի մեթոդական-գիտական քննադիր ժամանակում գիտական հոգը ու կատարյալ աղաբանություն, հանրագիտարանային արժեք ունեցող ծանոթագրություններով ու մեկնություններով, բանասիրական սխալներ էր, որ մեզանում կարող էր իրագործել միայն ու միայն Պողոս Խաչատրյանը: Հավազանություն չի լինի, եթե ասեմ, որ այդ սխալները բարձրագույն Պողոս Խաչատրյանի մյուս գրքերով եւ տասնյակ ու տասնյակ այլ ուսումնասիրություններով «Լարեկի միջնադարյան լուծումներ» (1990), «Գրիգոր Լարեկացու եւ հայ միջնադարը» (1996) եւ այլն: Եվ դեռ իր բազմաթիվ մյուս հրատարակությունները՝ «Որոգայք փառաց»-ը, «Նոր տեսակ, որ կոչի յորդրակ», «Գանձարան հայ հին բանաստեղծության»...

դարգաբանելու հարցով, որ նա բաց աներ իր առեղծիք իմացության դարձումները, եւ փաստերը, տեղեկությունները, գիտելիք հեղեղի ու տարափի ժես հորդում էին եզր վրա: Սեկ ուրիշը հողվածների եւ ուսումնասիրությունների կվերածնունդն էր, մինչդեռ ինճը կարեւորություն չէր տալիս եւ տարաբան ընկալումները էր իր գիտնական ու հայտնագործող բուրմունքի առանց դուրս-ինչ վարանում:

Չարմանալի ներուժով գիտեր նոր ու ժամանակակից գրականությունը, գիտեր մանրամասնությամբ, մասնագիտորեն. դիտողություններն ու գնահատականները դիտարկ էին, ճշգրիտ, անակնկալ: Երբ խոսում էր, զարմանում էիր՝ ե՞րբ է հասցնում... Շատ էր սիրում արվեստ, արդյունք էր արվեստով, մանավանդ՝ նկարչությունը... Արվեստի զարմանալի նուրբ ու խոր ընկալում ուներ... Շատ էր սիրում Միսնասի, Սեյրան Խաթաբաբյանի եւ իր մյուս ընկերների նկարչությունը:

Լուսկյաց ու ինքնամոտիկ թվացող մեր ավագ ընկեր ու բարեկամ ուղղակի կերպարանափոխվում էր մեծերի մեջ, որոնց թիվը վերջին տարիներին, ավագ, ժայթկող ժայթկում էր... Նրա նուրբ հույսերը, բարակ հեզմանը, մարդկանց ու երեւոյթները տեսնելու եւ գնահատելու իր անսպասելի կերպը, իր հոգեկան գեղեցկությունից ու մաքրությունից եկող լույսը նրան դարձնում էին անսպասելի համայնի սեր մարդ, որ բարություն էր ծառայում:

Պողոս Խաչատրյանի մեծ գիտնականն ու մարդն արժանի է մեծ, իսկական, կարեւոր խոսքերի: Բայց այնքան մեծ է իր հեռացումի ցավը, եւ մահը այնքան անակնկալ, որ իր մասին ասված բոլոր խոսքերը թվալու են կցկտուր, թերի եւ ժայթկող: Իր ժայթառ ու լուսավոր էությունը բարձրագույն լույսով է իր անվան ու իր գրքերի մեջ:

Պողոս Խաչատրյանի հեռացումով աստիճանի սահմանագիծը դառնում է հստակ ու թուր...

Սեզ մնում է լուսավոր խոսքերով մեծ գիտնականի ու սխալների անճանկարության աստիճանի եզակի մարդու հեռացումի առաջ...
ՅՈՒՆԻՍ ԽԱՇԱՏՐՅԱՆ

հորաբույր ողբերգության բանասեր Պիոն Հակոբյանը: Եվ ես կուզեմ, որ այսօր այս գրության մեջ Պիոն Հակոբյանի անունը լինե՞ր Պողոս Խաչատրյանի անվան կողմին:

Մեծ իմացությունների սեր լինելով Պողոս Խաչատրյանը նաեւ ընթերցող Ուսուցիչ էր ուսուցանող եւ սովորեցնող: Երջանիկ են այն անձինք, ովքեր եղել են Պողոս Խաչատրյանի սանն ու ուսանողը: Նա ինճը մի համալսարան էր, իսկական ու մեծ համալսարան, ամենուր եւ միշտ, որովհետեւ մեր միջնադարյան իմաստուն այրերն էին: Եվ եթե որեւէ անուն չեմ տալիս, աղա այն ժայռ գիտնական, որ վրաս զգում եմ ծայրահեղ համեմատման իր նախնական եւ կոստանթնական հայացքը: Որտեղ էլ որ նա լինե՞ր, այնտեղ էին գիտնականն ու համալսարանը՝ գրականության ինստիտուտում, Մասնադարանում, Ալեք Մանուկյան փողոցում, Էջմիածնի ճեմարանում թե՛ Սեւանի դպրեւանում...

Բարձր նկարագրի սեր բարձր անճանկարություն էր Պողոս Խաչատրյանը, եւ այդպիսին եղավ ու մնաց իրեն բաժին ընկած կամ ժայթկող լույսով վիճակների մեջ բարձր, արժանապատիվ եւ... անհամեմատելի: Իր արժանապատիվությունը համակ ու առիճնող համեմատություն էր, իր համեմատությունը վսեմ արժանապատիվություն:

1828-ին Կարինից գաղթած հոգեւոր կոչումի սեր նախնիներից սերած բանասերն ու գիտնականն ինճը հո-

Մերի հայ բանասիրության մեջ Պողոս Խաչատրյանը երեւոյթ էր եւ եզակի երեւոյթ: Նա դասական բանասիրության մեծ գիտնական ու հմուտ վարժապետ էր, որ հայ հին եւ միջնադարյան գրականությունն ու մավորյանը, դասավորությունն ու ժամանակը գիտեր իրավ գիտնականի ժես, գիտնականին վայել խորությամբ ու իմա-

Վախճանվել է «Ճակատագրի...» ազդեցիկ կերպարներից՝ Գլեդիս Արուսյանը

Յոթն Լիի (Նյու Ջերսի) իր 90 տարեկանում վախճանվել է Փիթեր Բալախյանի հայրենի «Ճակատագրի սեւ շուրթեր» հուշագրության ամենաազդեցիկ կերպարներից եւ հեղինակի մոտապատիվից Գլեդիս Արուսյանը: Նա ծնվել էր դասական Հայաստանի Դիարբեկի քաղաքում, 1913 թ. փետրվարի 11-ին, Նաֆիսա Շեքերեջանյանի եւ Հակոբ Հիլիգաբյանի ընտանիքում: Մեծ եղբոր՝ վերադարձից հետո, իր մոր եւ քրոջ Ալիսի հետ 1915 թ. աշունը հասնում է Հայկոյ (Սիրիա): Հայրը մահանում է ախտի ճանադարին: 1920-ին անցնում է ԱՄՆ, որտեղ մայրն ամուսնանում է Պաստոր-Նոն (Նյու Ջերսի) Փիթեր Արուսյանի հետ:

Գլեդիսը: Կոլումբիա համալսարանում ուսանելու տարիներին աշխատակցել է որդես լրագրող «Տերունի» իվինգ Նյուզ» թերթին, այնուհետեւ Լեման Բրոքերիգ եւ Կուն Լեքսի հեռագրական ֆիլմաներում: Գրականության սիրահար է եղել, գրել է կարճ պատմվածքներ եւ բանաստեղծություններ: Ընտրիկ իր կազմակերպչական ջրին, Նոնա Բալախյանի, Լարի եւ Հելեն Թերզյանների եւ ուրիշների հետ 1940-ականներին հիմնել է հայկական գրական ընկերությունը: Իր անգնահատելի նյութային եւ քերական երկրաբանական աշխատանքներին: Իր վառ հիշողությունները փո-

խանցել է քրոջ ողբերգության Փիթեր Բալախյանին: «Առանց նրա եւ տալիս ժայթկումների, ես երբեք չէի կարողանա գրել «Ճակատագրի սեւ շուրթեր» գիրքը: Նա ինճը համար այն կամուրջն էր, որ մեր հայկական անցյալը կապում էր մեր ներկային», խոստովանել է Փիթերը: «Արուսյաններն անչափ հոյաքանակ են իրենց գեղագիտական բարեբախտությամբ ու ոճի նուրբ զգացումով: Նրանք գեղագիտական գերիշխանության թագուհիներն էին», գրում է նա իր գրքի էջերում՝ հավերժացնելով նրանց եւ նրանց մեծ հազարավոր անմեղների հիշատակը: Խաղաղություն նրանց:

Օրվա հետերով

Ռուսաստանի ուժայինների կանխարգելիչ ֆայլերն ընդդեմ օլիգարխների

Այս առումով հայաստանյան իրականությունն այլ է

Ռուսաստանում հակամարտությունը երկրի ղեկավարության եւ այսօրվա կողմից օլիգարխների միջեւ բարունակվում է: Մի կողմում գտնվում են ուժային կառույցների, մյուս կողմում՝ խոշոր բիզնեսի ներկայացուցիչները: Խոսքը երկրի խոշորագույն նավթարդյունահանման ընկերության՝ «Յուկոսի» եւ նրա նախագահ Միխայիլ Խոզորովի մասին է: Նրանք ծավալված միջոցառումներին է վերաբերում: Վերջինս Ռուսաստանի ամենահարուստ մարդն է համարվում մոտ 8 մլրդ դոլար կազմող անձնական կարողությամբ: Իշխանության թեւից հանդես են գալիս ռուսական մամուլի կողմից «միջեւ են լինում» անվանված ՌԴ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Իգոր Սեյդիցը եւ «Ռուսեֆթի» ղեկավար Սերգեյ Բոգդանովիչը, ինչպես նաեւ անվանագրության դասնային ծառայությունն ու դասախոսությունը: Ներկա դրությամբ վերջինս 7 մլրդ դոլար գործ է հարուցել, որոնք այս կամ այն կերպ առնվում են «Յուկոսին»:

Դրանցից 5-ը վերաբերում են սոցալ-դեմոկրատներին եւ մահախորհրդին, 1-ը՝ հարկերից խուսափելուն, 1-ը՝ «Արախսի» ղեկավար ընկերության բաժնեմեծերի համախառնը: Վերջին գործն ավելի լայն հայտնի է որպես Պլանոն Լեքեյեի («Յուկոսի» 7 տղայի բաժնեմեծը) գործ, որից էլ սկսվեց հակամարտության առձայնական փուլը:

Ռուսական մամուլում, բնականաբար, բազմաբնույթ մեկնաբանություններ են արվում սեղի ունեցող իրադարձությունների առնչությամբ, սարքեր վարվածներ առաջ ֆազվում: Հիմնականում հրեական ծագմամբ, ինչպես եւ ինժե՝ Խոզորովիկին, խո-

շոր գործարարներին ղեկավարող լրատվամիջոցների արձագանքն իշխանության ներկայացուցիչների ֆայլերի վերաբերյալ գլխավորապես բացասական են: Մեղադրանքներն ուղղվում են երկրի ղեկավարությանը՝ սնտեսության հարված հասցնելու, օտարերկրյա ներդրողներին խրախուսելու, սեփականաձեռնում արդյունները վերանայելու, երկրի միջազգային վարկը վնասելու եւ այլ մեղադրանքներ: Ճիշտ է, նշվում է նաեւ իշխանության ձգտելու օլիգարխների ցանկության եւ համադասախան գործունեության մասին, բայց ընդհանուր նախագահին իշխանությունից հեռացնելուն միտված այդ գործելակերպին ըստ արժանիյն գնահատական չի տրվում: Մինչդեռ Ռուսաստանի նախագահին կից անվանագրության խորհուրդն օլիգարխների «սոցալազոլ հեղափոխման» մասին վարչորդ զեկուցել էր նախագահին: Եվ վերջինս ֆայլերն այլ կերպ, քան կանխարգելիչ, չի կարելի անվանել:

Նման ֆայլերին նոյապեսում են նաեւ հասարակական կարծիքի հարցման արդյունքները, որոնք հրատարակեց Ռուսաստանի հանրային հեռուստատեսությունը: Համաձայն դրանց, բնակչության 77 տոկոսը գտնում է, որ մասնավորեցման ժամանակ սեփականության բաժանումը կատարվել է խիստ անարդարացի: Ընդ որում, նման կարծիք են հայտնել նաեւ գործարար խավը ներկայացնողները, որոնց 85 տոկոսն է այդ կերպ արձանագրվել: Չի կարելի ասել նաեւ այն հանգամանքը, որ ուժային կառույցների ղեկավարներն անձնապես են Եւրոպայում նավթային օլիգարխի չեզոքացմանը եւ

նրա ընկերության սեփականամբ, նկատի ունենալով, որ ժամանակին իրենք չեն մասնակցել սեփականության վերաբաժանմանը: Սակայն ակնհայտ է մեկ բան, անկախ նրանից, թե ինչպես կավարսվի հակամարտությունը, Ռուսաստանի նախագահը եւ նրա շրջապատը ցույց սվեցին օլիգարխներին, թե ով է երկրի իրական սեղ: Վերջիններս, զոնե առաջիկա սարիներին չեն համարձակվի իրենց ազդեցությունը սարածել իշխանությունների վրա եւ դրդել նրանց սեփական Եւրոպայի փողո ֆաղափառություն իրականացնել:

Ռուսաստանում ծավալվող այս իրադարձությունների համաձայնում արժե զուգահեռներ անցկացնել հայաստանյան իրականության հետ: Ի տարբերություն Ռուսաստանի, մեր իշխանություններն ու մեր օլիգարխները համեմատել են: Ավելին՝ Եւրոպայում իրենք միտված են եւ երկրի վերին ու ազդեցիկ ղեկավարներն իրենք են սեղական օլիգարխների հովանավորները: Իհարկե, հայաստանյան օլիգարխները Եւրոպայում են ռուսաստանյան օլիգարխների ֆինանսական կարողություններն ունենալուց, բայց նրանք Հայաստանում, փաստորեն, ավելի անխոչընդոտ գործունեություն կարող են իրականացնել: Մի՞թե հարկային ծառայության կամ դասախոսության որեւէ աշխատակցի կարող է անհանգստացնել, ասեմ, Միխայիլ Բաղդասարովին կամ Սամվել Ալեքսանյանին: Առանց երկրի վերին իշխանության հրահանգի՝ հաստատարելու ոչ: Իսկ վերին իշխանությունն էլ չի ցանկանում նման հրահանգ տալ: Այսինքն՝ ստացվում է փակ շրջան:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԿԱՊՆԱԻ ԲԱՂԱՐԱՊԵՏԱՐԱՆԸ 28.07.2003 թ. կազմակերպում է դասական բաց աճուրդ (կրկնակի): Վաճառվում են Թումանյան փ. թիվ 1 շենքի 15,6 մ, Բաղաբերդ թաղ. թիվ 9 շենքի 128,0 մ, Դավիթ Բեկ թաղ., թիվ 7 շենքի 30,0 մ ոչ բնակելի տարածքները:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները մինչեւ 23.06.2003 թ. ղեկ է ներկայացնեն աճուրդի մասնակցության հայտ, ընկերության (անձը հաստատող) փաստաթղթեր, աճուրդի մասնակցության եւ տնտի անդորրագրեր: Տեղեկությունների համար դիմել ֆաղափառեաաան, հեռ՝ 658-52:

ԱՃՈՐԴԱՅԻՆ ՀՆՆՆԱԾՈՂՈՎ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության սրահայտի եւ կառի նախարարությունը (այսուհետեւ՝ նախարարություն) հայտարարում է մրցույթ՝ նախարարության աշխատակազմում ֆաղափառական ծառայության հետեւյալ թափուր տաճոնները զբաղեցնելու համար:

1. Նախարարության աշխատակազմի ֆինանսանսեսագիտական եւ հաճախատախական հաճախարարության հաճախատախական հաճախարարության բաժնի առաջին կարգի մասնագիտ՝ կող (26-4-1-12): Իրականացնում է դրամական գործառնությունների վարումը, նախարարության աշխատակազմի աշխատակազմի եւ դրան հավասարեցված միջոցների, գործողման ծախսերի, այլ տրանսֆերային վճարների վճարումը, իրականացնում է բաժնի փաստաթղթային ստատարկումը:
2. Մրցույթը կանցկացվի 09.09.2003 թ., ժամը 10:00, նախարարության շենքում Բ. Երեւան, Նալբանդյան 28: Իրականացնում է վերահսկողություն Մրգածոննի մարզում տրանսպորտի բնագավառին վերաբերող նորմատիվ իրավական ակտերի ղեկավարումը եւ Մրգածոննի մարզի ներմարզային, ներաղաային երթուղիների մրցույթով Եւրոպայում Եւրոպայում կառուցվող ծախսերի կատարման նկատմամբ:
3. Մրցույթը կանցկացվի 10.09.2003 թ., ժամը 10:00, նախարարության շենքում Բ. Երեւան, Նալբանդյան 28: Եւրոպայում կառուցվող ծախսերի կատարման համար ղեկավարում է՝
  - անվազան միջնակարգ կրթություն:
4. Նախարարության աշխատակազմի կառի վարչության հեռահաղորդակցության բաժնի առաջաաար մասնագիտ՝ կող (26-3-2-4): Նախարարության հեռահաղորդակցության կանոնների ցանցերի եւ սեյնիկական միջոցների, ռադիոհաճախության սիստեմի տաճոններին եւ ղեկավարման նորմերի ու դրանց կիրառման կարգի սահմանման վերաբերյալ, բացառիկ իրավունքով մասուցվող հեռահաղորդակցության ծառայությունների սակագների հաստատման վերաբերյալ, հանրային համակցված հեռահաղորդակցության ցանցին այլ ցանցերի լծողման սեյնիկական ղեկավարման սահմանման վերաբերյալ առաջարկություններ:
5. Մրցույթը կանցկացվի 09.09.2003 թ., ժամը 14:00, նախարարության շենքում Բ. Երեւան, Նալբանդյան 28: Եւրոպայում կառուցվող ծախսերի կատարման համար ղեկավարում է՝
  - բարձրագույն կրթություն, վերջին երկու տարվա ընթացքում ֆաղափառական կամ հայեցողական տաճոններում անվազան մեկ վարման ոլորտի անվազան մեկ տարվա աշխատանքային տաճոն:
  - Բոլոր թափուր տաճոնները զբաղեցնելու համար ղեկավարում է՝
    - սվայլ թափուր տաճոնի լիազորությունների հետ կապված իրավական ակտերի անհրաճեց իմացություն, սարքեր իրավիճակներում կողմնորոշվելու ունակություն, անհրաճեց տեղեկատվության սիրաթեոսում, համակարգչով եւ ժամանակակից այլ սեյնիկական միջոցներով աշխատելու ունակություն:
  - Դիճող ՀՀ ֆաղափառիցները ղեկ է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը.
    - դիճում մրցույթային հանձնաճողովի անունով Եւրոպայում է փաստաթղթերը ներկայացնելիս),
    - սվայլ տաճոնը զբաղեցնելու համար մասնագիտական զիսելիների եւ աշխատանքային ունակությունների սիրաթեոսման տեղեկատվությունը, աշխատանքային գրույկի տաճոնները բերիներին հետ,
    - առական սեղի անձինք նաեւ զիսելիներ կամ դրան փոխարինող ժամանակավոր եւ գորակաային տեղանասին կցազման վկայականի տաճոնը բերիներին հետ, երկու զուեակոր լուսանկար 3x4 սմ չափի,
    - անձնագրի տաճոնը:
6. Դիճումների ընդունման վերջին ժամկետը 13.08.2003 թ. ժամը 13:00-ն է: Մրցույթին մասնակցելու համար փաստաթղթերը ներկայացնել անձամբ անձնագրով կամ անձը հաստատող փաստաթղթով: Փաստաթղթերն ընդունվում են անձն օր, ժամը 9:00-13:00-ն, բացի Եւրոպայում եւ կիրակի օրերից: Մրցույթին մասնակցել ցանկացող ՀՀ ֆաղափառիցները լուսուցիչ տեղեկություններ ստանալու, ինչպես նաեւ հարցաճարիին ծանոթանալու համար կարող են դիմել նախարարության աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման բաժնին (Երեւան, Նալբանդյան 28, հեռ. 52-88-75):

ԿԲ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դրամավարկային տեղեկատվություն

Հուլիսի 11-17-ը ընկած ժամանակահատվածում դրամավարկային ցուցանիշները հետեւյալն էին:

Դրամական բազա, դրամական զանգված

Փողի բազան աճել է 4 մլրդ 432 մլն դրամով եւ հուլիսի 17-ին կազմել 102 մլրդ 750 մլն դրամ: Չուս արտաքին ակտիվներն (առանց սեփականացնողման միջոցների) աճել են 1 մլրդ 418 մլն դրամով, իսկ զուս ներքին ակտիվները՝ 3 մլրդ 14 մլն դրամով:

Հուլիսի 4-11-ն ընկած ժամանակահատվածում փողի զանգվածն աճել է 2 մլրդ 31 մլն դրամով եւ հուլիսի 11-ին կազմել 200 մլրդ 781 մլն դրամ (ընդգրկված են 22 բանկերի ցուցանիշները): Երջանառության մեջ կանխիկ դրամը նախորդ Եւրոպայում համեմատ աճել է 1 մլրդ 261 մլն դրամով եւ կազմել 81 մլրդ 411 մլն դրամ: Դրամով ցույցահանք ավանդներն աճել են 1 մլրդ 314 մլն դրամով եւ կազմել 25 մլրդ 524 մլն դրամ: Ժամկետային, խնայողական եւ արտաքինային ավանդները նվազել են 543 մլն դրամով եւ կազմել 93 մլրդ 847 մլն դրամ: Արտաքինային ավանդներն աճել են 283 մլն դրամով եւ կազմել 80 մլրդ 403 մլն դրամին համարժեք արտաքինային: Ընդ որում, արտաքինային ցույցահանք ավանդները կազմել են 37 մլրդ 622 մլն դրամ (նախորդ Եւրոպայում համեմատ աճել են 697 մլն դրամով):

Ֆինանսական եուկա

Հուլիսի 11-17-ն ընկած ժամանակահատվածում տեղաբաժնուկ է 1 մլրդ 500 մլն դրամի 30-ամսյա ՊՊ 15.2714 տոկոս արեկան եկամտաբերությամբ, եւ մարվել 700 մլն դրամի 48-արաբայա ՊՊ 15.7825 տոկոս արեկան եկամտաբերությամբ:

Նվաճած ժամանակահատվածում ԿԲ-ը ներգրավել է 1 մլրդ 205 մլն դրամի ավանդ՝ արեկան 5 տոկոս տոկոսադրույով եւ մարել 4 մլրդ 480 մլն դրամի ավանդ՝ արեկան 5 տոկոս տոկոսադրույով:

Արտաքին Եւրոպայի եուկա

Հուլիսի 11-17-ն ընկած ժամանակահատվածում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամն արժեքավորվել է 0.69 տոկոսով՝ 583.02 դրամից հասնելով 579.03 դրամի:

Նվաճած ժամանակահատվածում արտաքինային եուկայում իրականացվել են Եւրոպայում 30,769 հազ ԱՄՆ դոլարի առ ու վաճառի գործարներ, որոնց միջին կուովն փոխարժեքը կազմել է 581.37 դրամ:

ՀՀ ԿԲ ՄԱՍՆՈՒԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱԶ ՀԱՍԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՏԵՐՆՈՒՄԻ ՕԺՆԵՎԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԳՐԱՄ - ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍՆԱՅՈՒՆ

Բարձրագույն կրթության աշակցության ծրագրի Եւրոպայում հայտարարում է 2004 թ. Հայաստանում ամառային դոկտորի 2-ից 4 Եւրոպայում ակադեմիական ծրագրի կազմակերպման մրցույթ հետեւյալ մասնագիտություններով. մարդու իրավուններ, ֆաղափառություն, սոցիոլոգիա, հոգեբանություն, տաճոններ, միջազգային հարաբերություններ, էկոլոգիա եւ բնության ղեկավարություն, փիլիսոփայություն, զեներային կրթություն, կրթության կառավարում: Դոկտորը նախատեսվում է բուհերի դասախոսների, վարչական աշխատողների եւ սվայլ ոլորտի մասնագետների համար:

Հայտերն ընդունվում են մինչեւ 2003 թ. սեպտեմբերի 21-ը հետեւյալ հասցեով՝ Բ. Երեւան, 375010, Դուկակի 1, բն. 2: Լրացուցիչ տեղեկությունների եւ դիմումի ծեկ համար դիմել 54 21 19, 54 17 19 եւ 54 39 01 հեռ. կամ armenuhi@osi.am էլ. փոստով:

Ուճարություն, ԲՀՈԳ- հայաստանյան մասնաճյուղի գրասենյակը փակ է լինելու արձակուրդի համար հուլիսի 28-ից մինչեւ օգոստոսի 17-ը:

CAUCASUS MEDIA INSTITUTE
www.caucasusmedia.org

Լրատվամիջոցների կովկասյան ինստիտուտը հայտարարում է ժուռնալիստիկայի միամյա դասընթացի ընդունելություն: Դասերի սկիզբը՝ 2003 թ. հոկտեմբերի 1-ին: Ուսուցման հիմնական առարկաներն են՝ ժուռնալիստիկայի ժանրեր եւ ոճ, վիճակալ խմբագրություն, կովկասագիտություն, ֆաղափառության եւ սնեսագիտության հիմունքներ: Ուսանողների լավագույն աշխատանքները հրատարակվում են ԼԿԻ սայթում եւ ուսանողական հասուկ հոդվածաԵւրոպայում:

ԼԿԻ-ում ուսանում են Հարավային Կովկասից եւ ԱՊՀ սարքեր երկրներից ուսանողներ: Դասավանդման լեզուն ռուսերենն է. լեզվի եւ ոճի դասընթացներն անցկացվում են ռուսերեն եւ հայերեն: Դիմողները ղեկ է ունենան բարձրագույն կրթություն եւ ՉԼՄ-ներում աշխատանքի փորձ: Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 31-ը հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան 375002, Դեմիրճյան փակուղի 23, հեռ. 54 06 31, 54 06 32 contact@caucasusmedia.org

ԼԿԻ մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եմ զսնել մեր սայթում՝ www.caucasusmedia.org

ԼԿԻ ֆինանսավորվում է Համագործակցության եւ զարգացման Եւրոպայում գործակալության կողմից:

«ԵՐԿԻՐ ՆԱԻՐԻ» զբոսաճառային ընկերությունը հրավիրում է

- Ամբերդ, աստղերի դիտում, Զարի լիճ՝ հուլիսի 12-13
- Տերյանական օրեր Չավախում՝ Ախալախախի քերդ, Թմկաբերդ, Փարվանա լիճ, Գանձա՝ հուլիսի 18-20
- Վարդավառի տոնախմբություն՝ հուլիսի 27
- Արցախ՝ Սեփանակերտ, Շուշի, Գանձասար՝ օգոստ. 1-3

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԵՎ ԴԵՂԻՆ ԷԶԵՐ

Գործարար տեղեկատվություն գործարարների համար

ՍՅՅՈՒՆ տեղեկատվական ծառայություն
Երեւան-10, Փակաստա Բուզանդի 1/3, 7-րդ հարկ
Հեռ. 562635, 563505, Ե-mail: info@syys.am